

ပုဂ္ဂန်မာတကျာက်စာများတွင်တွေ့ရသောဂယက်အန်က် ထင်ဟပ်နေသည့်စကားလုံးများလေ့လာချက်

အေးအေးမြင့်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစာပေ၏ အိုးအစဖြစ်သော ပုဂ္ဂန်မာတကျာက်စာ စကားပြ အရေးအသားတွင် တွေ့ရသော စကားအသုံးအနှစ်းများအန်က် ဂယက်အန်က် ထင်ဟပ်နေသော စကားလုံးများကို အတွေ့ဖေဒရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာတင်ပြရာတွင် ပုဂ္ဂန်မာတကျာက်စာစကားလုံးများသည် မူရင်းအန်က်(အဘိဓာန်အန်က်)၊ ခံစားမှုပြ အန်က်တို့အပြင် ဂယက်အန်က် ထင်ဟပ်မူရိုက်ငြောင့် အတွေ့ဖေဒရှုထောင့်မှ ချဉ်းကပ်၍ လေ့လာတင်ပြလိပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် ပုဂ္ဂန်မာ ကျောက်စာ ဝါဟာရများကို လေ့လာရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဘာသာစကား ရှုထောင့်တို့ကို လေ့လာရာတွင်လည်းကောင်း အထောက်အကူပြနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

နိဂုံး

လူမှုအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးဆက်သွယ်ရာ၌ ဘာသာစကား၏ အခန်းကဏ္ဍာသည် အမိကကျပါသည်။ ဘာသာစကားဖြင့် ဆက်သွယ်ရာတွင် အန်က်အမိပွာယ်သည် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကို ပွင့်စေသည်။ အန်က်အမိပွာယ်သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန်နားလည်မှသာ ဆက်သွယ်ပြောဆိုလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။ အန်က်အမိပွာယ်သည် ဘာသာစကားတစ်ခု၏ အသက်တမျှ အရေးပါလှပါသည်။ ထိုအန်က်အမိပွာယ်တွင် ပြောဆိုသုံးစွဲသူ၏ အခြေအနေ အချိန်အခါ အလိုက် မူရင်းအန်က်နှင့်အတူ အခြားအန်က်များ တွေ့ဖက်ပါလာသည်။ ပြောသူ၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်း ခံစားချက်အလျောက် အသုံးပြုသော စကားအသုံးအနှစ်းတွင် ဂယက်ရှိက်သုက္ခာသို့ အခြားခံစားမူအန်က်များလည်း ထင်ဟပ်လာတတ်ပါသည်။ စကားလုံးများတွင် ပြောဆိုလိုသော အခြေအနေ အဆက်အစပ်တို့ကို ဂယက်အန်က် အဖြစ် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

* ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ဍ၊ မြန်မာစာဌာန၊ စစ်ကိုင်းတဗ္ဗာသို့လ

ဤစာတမ်းတွင် ပုဂံခေတ် ကျောက်စာများတွင် တွေ့ရသော ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေသည့် စကားလုံးများကို အတွေ့ဖော်ရှုထောင့်မှ လေ့လာထားသဖြင့် ရှေးဟောင်းမြန်မာစာပေမှ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လေ့လာသုံးသပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဂယက်အနက်၏ သဘောသဘာဝ

လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ခံစားချက် စိတ်ကူးစိတ်သန်း အသီချင်းဖလှယ်ရာတွင် ဘာသာစကားသည် အဓိကအရေးပါသော ဆက်သွယ်မှုကြားခံအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ ဆက်သွယ်မှုကြားခံဖြစ်သော ဘာသာစကားသက်တာသည် ဘာသာစကားတစ်ခု၏ အခြေခံအကျခုံး ဖြစ်သည်။ ထိုသက်တစာစကားလုံးများဖြင့် ရည်ညွှန်းသော အညွှန်းခံများ၏ သဘောလက္ခဏာများကို အဘိဓာန်တွင် အနက်ဖွင့်ဆိုထားသော အနက်ဖြစ်သည်။ ‘အနက်ရိုး’ (သဘောလက္ခဏာပြအနက်) ဖြစ်သည်။ ဘာသာစကား ဆက်သွယ်ရာတွင် လွန်စွာအရေးပါ၍ အဓိကကျသော အနက်ပင် ဖြစ်သည်။ ပညတ်အနက်၊ သရုပ်ဖော်အနက်၊ သိမှုအနက် ဟူ၍ အမျိုးမျိုးခေါ်ကြသည်။

ဘာသာစကားအသုံးပြရာတွင် အနက်ရိုး(အဘိဓာန်အနက်) သဘောပြအနက် အပြင် လူမှုကိစ္စအမျိုးအမျိုးအတွက် တင်စားရည်ညွှန်း ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲရာမှ ထိုလူမှုကိစ္စနှင့် ဆက်စပ်သော ခံစားမှုများသည် ထိုစကားလုံးတွင် ထင်ဟပ်လာသည်။ အနက်ရိုးမှ ပုံးတင်သံကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ဂယက်ရိုက်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း ခံစားမှုအဆင့်သို့ ရောက်အောင် ဆင့်ကဲဆင့်က ပို့ဆောင်ပေးသော အနက်အထူးကို ဂယက်အနက်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဂယက်အနက်၏ သဘောကို ဆရာကြီး မောင်ခင်မင်(စနဖြူ)က ‘အနက်ရိုး’ (အဘိဓာန်အနက်၊ သဘောလက္ခဏာပြအနက်)ကို အကြောင်းပြု၍ ဂယက်ရိုက်လာသော သဘောဖြစ်သည့်အတွက် ဂယက်အနက်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဂယက်အနက် ဟူသော စကားနှင့်အညီ အညွှန်းခံ၏ ဂုဏ်ရည်များ၊ ပြောသူ၏ ခံစားမှုများ၊ သဘောထားများ လူမှုအခြေအနေများ ဆက်စပ်နေသော အနက်များသည် သက်ဆိုင်ရာ စကားလုံး၏ နောက်ကွယ်တွင် ဂယက်ရိုက်၍ ကပ်ပါလာသော သဘောရှိကြောင်း^၁ ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ထားသည်။

ထို့ပြင် ဂယက်အနက်နှင့်ပတ်သက်၍ ‘တွဲဖက်အနက်သည် စကားလုံးနှင့် ဆက်စပ်တွဲဖက်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာရသော စိတ်လှပ်ရှားမှု၊ ခံစားမှုဖြစ်သည့်အလျောက် စကားလုံးနှင့် ခံစားမှုတို့၏ ဆက်သွယ်ပုံကို စူးစမ်းကြည့်သင့်ပါသည်။ စကားလုံး

^၁ ခင်အေး၊ ၂၀၀၄၊ ၉၅

များကို ကြားရဖတ်ရရံနှင့် စိတ်လှပ်ရှားခံစားမှု ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းမှာ ဆန်းလည်း ဆန်းကြယ်ပါသည်။ သိမ်လည်း သိမ်မွေ့ပါသည်။ စကားလုံးသည် လူမှုကိစ္စများကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြနိုင်သော သက်တဖြစ်သည်။ ထိုသက်တကို ထိုလူမှုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာရသော စိတ်လှပ်ရှားခံစားမှုသည် သက်တဖြစ်သော စကားလုံးကိုပါ အရှိန်အငွေ့ဟပ်ပြီး စွဲထင်သွားရာမှ စကားလုံးကို ဖတ်ရ၊ ကြားရ ရုံးနှင့် ထိုစိတ်လှပ်ရှားမှုကိုပါ ပေါ်ပေါက်လာရခြင်း ဖြစ်သည်^{၁၁}။ ဟူ၍ လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုပြခဲ့ပါသည်။

ထိုကြာ့နှင့် ဂယက်အနက်ဟုဆိုရာ၌ စကားလုံးတစ်လုံး၏ မူလအနက်နှင့် ဆက်စပ်၍ ပေါ်ပေါက်လာသော အတွေးများ၊ ခံစားမှုများ၊ ခံယဉ်ချက်များကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဂယက်အနက်သည် အသစ်အသစ် တိုးပွားလာနိုင်သော သဘော ရှိသည်။ လူမှုအလွှာအမျိုးမျိုး၊ အခြေအနေအမျိုးမျိုး၊ အချိန်အခါအမျိုးမျိုးတို့၏ အဆင့်အမျိုးမျိုး၊ အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုး၊ ကွဲပြားနိုင်သော သဘောတရားပင် ဖြစ်သည်။ ဂယက်အနက်သည် အနက်ရှိုးကဲ့သို့ တည်းဇူးမှု မရှိပေ။

ထိုကြာ့နှင့် စာပေထဲတွင်သော်လည်းကောင်း၊ စကားပြောဆိုရာတွင်လည်းကောင်း ဂယက်အနက်များ ကိန်းအောင်းလျက်ရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ စာ၊ စကားတို့တွင် ထင်ဟပ်နေသော ဂုဏ်ရည်ပြအနက်၊ ခံစားမှုပြအနက်၊ လူမှုအခြေပြ အနက်၊ ဒွှေ့နှံတွဲအနက်၊ နှစ်ဖက်သွားအနက် ဟူ၍ အနက်(၅)မျိုးကို ဂယက်အနက်ဟု ခြော်၍ ခေါ်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာကျောက်စာရှိ ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေသော စကားလုံးများ

ပုဂံခေတ်တွင် ရေးမြန်မာကြီးများသည် ဘုရားတည် ကျောင်းဆောက် စသည်ဖြင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု အလှူဒါနပြုကြသည်။ အလှူဒါနစွန်းရည်စေရန် အလှူမှတ်တမ်းတင် ကျောက်စာများ ရေးထိုးထားကြသဖြင့် ထိုကျောက်စာအရေးအသားများတွင် အလှူရှင် တို့၏ စကားအသုံးအနှစ်း အဆက်အစပ်အရ ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေသော စကားလုံးတို့ကို လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။

^{၁၁} ခင်အေး၊ ၁၉၈၂၊ ၃၀။

၁။ သိမင်မြင်နဲ့သောဥာဏ်^၁

ဤစကားလုံးသည် ပုဂံခေတ်သုံး စကားလုံး ဖြစ်ပါသည်။ ပါဋ္ဌာစကားလုံး ‘သဗ္ဗည်တ္ထာဏ်’ကို မြန်မာမှုပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာမန်အားဖြင့် ဘာသာပြန်စကားလုံးဖြစ်သော်လည်း ပုဂံသားတို့၏ စိတ်ခံစားမှုအခြေအနေများ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ နှုန်းစပ်စပ် ကြော်ကျွန်မရှိ သိနေသည်ဟူသော သဘောဖြစ်သည်။ ကြည်ညီမှု၊ ယုံကြည်မှု၊ မြတ်နိုးမှု၊ အားကိုးမှု ဟူသော ခံစားမှုအရိပ်များ ပုဂံသားတို့၏ နဲ့လုံးသားတွင် ထင်ဟပ်နေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် ပါဋ္ဌာစကားလုံးထက် မြန်မာမှုကို အလေးထားသော ပုဂံသားတို့၏ မြန်မာစာချုပ်သော သဘောအရိပ်များကို တွေ့ရပါသည်။ မြန်မာစာအတွက် အလေးထား အားထုတ်နေသော ပုဂံသားတို့၏ ခံစားမှုအနက်များလည်း ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် အတွေ့ဖော်လေ့လာမှုအရ ခံစားမှုပြုအနက်များ ယဉ်တွဲနေ၍ ဂယက်အနက်အနေဖြင့် ပို၍အားကောင်းလာပါသည်။

၂။ ဆီပြထု^၂

ဆိုးဝါးသော ငရဲ့ ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ဆောင်ပါသည်။ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် ‘မကောင်းမှုပြုသူများ နောင်တစ်မလွန်ဘဝ၌ ဆင်းရွှေကြီးစွာ ခံရရာအရပ် (ပါ-နိရယ်)’ ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဤတွင် ‘ဆိုး’ ဟူသော စကားလုံးကို ကြောက်မက်ဖွယ်သော သဘောဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပုဂံသားတို့အတွက် မကောင်းမှုကို ကြောက်လန့်နေသော ကြောက်လန့်စေလိုသော ခံစားမှုအနက် ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ဆိုးဝါးသောနေရာ၊ ကြောက်လန့်ဖွယ်ရာနေရာအဖြစ် ဂုဏ်ရည်ပြအနက် ထင်ရှားနေသည်။ ‘ငရဲ့’ ဟူသော စကားလုံး ကြားသိတိုင်း မကောင်းမှုပြုလျှင် ခံစားရမည့်နေရာဖြစ်သည် ဟူသော ကြောက်ချုံးစေသည့် ခံစားမှုပြုကယ်အနက် ထင်ရှားပါသည်။

၃။ နိဗ္ဗာန်ပြည်သို့ရောက်စီယို^၃

နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခအပေါင်းမှ ကင်းပြိမ်းရာအဖြစ် ကောင်းစွာနားလည်သည် နိဗ္ဗာန် (နိဗ္ဗာန်+ဝါ+ယျ်) (နိဗ္ဗာန်)ပြိမ်းအေးခြင်း။ နိဗ္ဗာန်ဟူ၍ ပါဋ္ဌာအဘိဓာန်တွင် ဖော်ပြထား

^၁ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၂ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၃ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

သည်။ တိုင်းပြည်အဖြစ် တင်စား၏ ‘ပြည်’ကို ဖြည့်စွက်ကာ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ဟန် တူသည်။

(ရောက်စိယ် = ရောက်စေသည်) ဟူသော စကားအရ ရည်မှန်းအရပ်အဖြစ် ခံစားမှုပြုအနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ သံသရာဆင်းရဲအားလုံး ချပ်ဌီမ်းရာအဖြစ် ပုံစွဲဘာသာဝင်တို့ အလေးအမြတ်ထားသော မျှော်မှန်းစေသော ခံစားမှုပြုကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။

၄။ အတည်မဟိယ်^၁

လျောင်ရမ်းကြီးသမီးကျောက်စာတွင်-

“အတည်မဟိယ်သော တရာ့ကိုင် ထိတ်လန့်လတ်ရယ်”

ဟူ၍ ရေးထိုးထားပါသည်။ အလျှောင် လျောင်ရမ်းကြီးသမီးသည် ခင်ပွန်းသည် ရှတ်တရာက်ကွယ်လွန်သောအခါ တည်မြှုပ်နှံမှုရှိသော တရားသဘောကို ဆင်ခြင် သုံးသပ်မိလာသည်။ ပါဋ္ဌာသာစကား (အနိစ္စ)စကားလုံးကို မြန်မာဘာသာပြန် မြန်မာမှုပြုကာ ‘အတည်မှုသော’ ဟူ၍ ထင်ရှားမြင်သာအောင် ရေးထိုးထားပါသည်။ လောကကြီးတွင် တည်မြှုပ်နှံမှုရှိသော တရားသဘောကို ဆင်ခြင်နှင့်လုံးသွင်းစေပါသည်။ လူတို့ကျင်လည်ရာ ဘဝသံသရာတွင် ‘အတည်မရှိခြင်းတရား’ကို ထိတ်လန့် ခံစားမှုဖြစ်စေသော ခံစားမှုပြုကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။

၅။ ရမ္မက်ကျွန်း^၂

တောင်ရူနီဘုရားကျောက်စာတွင်-

“ရမ္မက်ကျွန်းအဖြစ်မှ တော်လှန်လိုဂျား”

ဟု ရေးထိုးထားပါသည်။ အလျှောင်အမတ်ကြီးသည် တဏ္ဍာရမ္မက်ဘေးကို ကောင်းစွာ သိမြင်၍ လွှတ်မြောက်လိုသော ဆန္ဒရှိသူဖြစ်သောကြောင့် တဏ္ဍာရမ္မက် ကျေးကျွန်း အဖြစ်မှ လွှတ်မြောက်လိုသည်ကို ‘တော်လှန်လိုဂျား’ဟု ကျစ်လျစ်စွာ သုံးထားပါသည်။ မိမိ၏ စိတ်တွင်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်တွင်လည်းကောင်း တဏ္ဍာရမ္မက်များ ထိတွေ့ဌီတွယ်ခြင်းမရှိ ရှင်းသန့်စွဲလိုသော အနက်ထင်ပါသည်။

^၁ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပုံမ)တဲ့

^၂ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပုံမ)တဲ့

‘ရမ္မက်’သည် ပါဠိဝေါဟာရ (ရမ)မှ ဆင်းသက်လာသော ပါဠိသက်ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ ‘မက်မေ့မှု၊ လိုချင်မှု’ကို ဆိုလိုသည်။ လောဘဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။ ရမ္မက်ကျွန်သည် ရမ္မက်၏ကျေးကျွန် တင်စားသုံးထားသည်။ ရမ္မက်ကျွန်မှ ‘ကျွန်’သည် သာမဏ်ကျွန်မျိုးမဟုတ် ‘လောဘရမ္မက်၏သားကောင်’ လောဘရမ္မက်၊ တဏာ့ရမေက တို့တွင် နစ်များနေသူ၏ ခံစားမှုအနက် ထင်ဟပ်နေပါသည်။ အလူ၍ရှင်၏ စိတ်ဖြူစင် ရှင်းသန်ဗုံး တဏာ့ရမ္မက်တို့ကို စက်ဆုပ်မိစေသော ခံစားမှုပြ ဂယက်အနက်တို့ ထင်ဟပ်နေပါသည်။

၆။ အန္တဝါယောင်နှင့်

ແနີ້: ເມວັດຝຸ້ມເມຕູ້ວາກິ່ງ ຄູ່ອື່ນລູ່ອື່ນໂຮງ ແຍ້ນປຸເຫວາ ອກວະລຸ່ມ: ເຜື່ນວໜີ້॥ ເມຕູ້ວາ
ອັນດີ້ເພື່ອ ອຸ່ນຄົນໄປດີ້: ວັດ: ເຫວາ ເມວັດຝຸ້ມຝຸ້ມທີ່: ບໍ່ໄວ້ ແກ້ວກ່ຽວຂ້າວັດປີວໜີ້॥
ຝຸ້ມທີ່ວົກຈົນຢູ່ພູ້ຍົດກොວັດ: ປົງ ຍັງເງົາ: ພົມມູ້ວ່າ ຂໍ້ສະ່ວັນ ດັນບາບີ້ແນວ່າ
ອກວະລຸ່ມ: ເຜື່ນວໜີ້॥ ແນີ້: ເມວັດຝຸ້ມ(ຈ)ບົ້ນໆ ຕົວເລີກຝຸ້ມດີ້ຕົວເລີກຝຸ້ມ ທີ່ຕົວ
ກິ່ງຍົດ ແກ້ວກ່ຽວຂ້າວັດປີວໜີ້ ແກ້ວກ່ຽວຂ້າວັດປີວໜີ້ ແກ້ວກ່ຽວຂ້າວັດປີວໜີ້
ອ່ວະນຸ້ມປົກຍົດກົດອັນດີ້ ດັນບາບີ້ແນວ່າ

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତରେ

ရာဇုမာရ်ကျောက်စာတွင်-

“ထိပါယ်မယားသား သာတမုလေဟု ရာကောရ်မည်၏”

၁။ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပဋိမ)ထဲ

ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပင့်မ)ထဲ

၈။ ပယ်မယာသာ^၁

ရာဇော်မာရ်ကျောက်စာတွင်-

“ထိဝိပါယ်မယာ အသာရာဇော်မည်သောမင် ပိယ်တုံအော်”

ဟူ၍ ရေးထိုးထားရာ ပယ်မယာ(သန္တာလ) ကွယ်လွန်သောအခါ ကျွန်ုံးရွာနှင့် အဆင်တန်ဆာတို့ကို ရာဇော်မာရ်မင်းသားကို မင်းပေးတံ့၏ ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ရာဇော်မာရ်ကို ‘ပယ်မယာသာ’ ဟူ၍ ညွှန်းခေါ်စကားကို တွေ့ရပါသည်။ အလှူရှင် ရာဇော်မာရ်သည် မိခင်ဂုဏ်ပုဒ်ကို ဦးတည်ခေါ်ဆိုသောကြောင့် ဂုဏ်ရည်ပြအနက် ထင်ဟပ်နေသကဲ့သို့ မိခင်ကို အလေးအမြတ်ထားသည့် ခံစားချက်အနက်လည်း ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ‘ပယ်မယာသာ’သည် ‘ယနေ့ခေတ်တွင် မေမွေသား’ ဟူ၍ သုံးထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မိခင်ကို ကြည်ညီလေးစားတန်ဖိုးထားသော ချစ်ခင် နှစ်သက်သော ကြည်နှုံးအေးချမ်းသော ကယ်အနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။

၉။ ဤငါသူဖြစ်သရော့^၂

ပေါ်တော်မူဘုရားကျောက်စာတွင်-

“ဤငါသူဖြစ်သရောအား ဘုရားလေးသုံးခု ပြုခဲ့ဖူး၏”

ဟူ၍ ဦးစွာရေးထိုးထားသည်။ ဤငါ လူအဖြစ်ကိုရသောအခါ အမိပိုယ်ရပါသည်။ ရခဲလှသော လူ့ဘဝကို ရခဲပါက အလှူဒါနပြနိုင်မည်ကို ဖော်ညွှန်းထားပါသည်။ ဤနေရာတွင် ‘သူ’ မှာ ‘လူ’ ဟူသော အနက်သဘောကို ဆောင်ပါသည်။ ဤငါသူ ဖြစ်သရောသည် လူ့ဘဝရရန် မလွယ်ကူပုံ၊ လူ့ဘဝရမှုသာ ဒါနကုသိုလ် သီလ၊ ဘာဝနာ စသည်တို့ကို စွမ်းဆောင်နိုင်မည်နှင့် လူ့ဘဝတန်ဖိုး အရေးကြီးပုံ အနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်၊ ခံစားမှုပြအနက်များ ပါဝင်နေသော ကယ် အနက်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

^၁ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၂ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

၁၀။ ဖုံး

ညောင်ရမ်းကြီးသမီးကျောက်စာတွင်-

“အတို့သခင် မင်းကက်သူ ပုံတော်မူ၏”^၁

ညောင်ရမ်းကြီးသမီးသည် ခင်ပွန်း ကက်သူ ကွယ်လွန်သည်ကို ‘ပုံ’ ဟု သုံးထားသည်။

ဥစ္စနာမင်းသည် အောက်မြန်မာပြည် ဒလအရပ်သို့ ကြွတော်မူရာတွင် ကွယ်လွန်သည်ကို-

“အကြော်လလားရာ ပုံတော်မူ၏”^၂
ဟူ၍ ရေးထိုးထားပါသည်။

ကြီးကဲမြင့်မြတ်သူ ဘုရင်၊ မိဖုရား၊ မင်းသား စသည်တို့ သေဆုံးသည်ကို ပုံတော်မူသည်ဟူ၍ သုံးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော နောင်အခါတွင် နတ်ရွာလားသည်၊ နတ်ရွာစံသည်ဟု ပြောင်းလဲသုံးစွဲခဲ့သည်။ ယခုအခါ ရဟန်းသံပါးတို့ သေဆုံးသည်ကို ပုံတော်မူသည် ဟူ၍ သုံးစွဲကြသော လူမှုအခြေအနေဖြင့် အနက်များကို တွေ့နှင့်ပါသည်။

ထို့အပြင်-

“မိမိလင် နတ်ရွာလားသော မင်ကိုလည်း မြတ်နိုးစွာသောဖြစ်၍”^၃

ဟူ၍ ကက်သူ သေဆုံးသည်ကို နတ်ရွာလားသည်ဟု သုံးခြင်းမှာ နတ်ပြည်သို့ လားသည် နတ်ပြည်သို့ ပျံတက်သည် ဟူသော သဘောယူဆနိုင်ပါသည်။ ပုံတော်မူသည် နတ်ရွာလားသည် ဟူသော စကားလုံးတို့တွင် ညောင်ရမ်းကြီးသမီး၏ ခင်ပွန်းသည်အပေါ် လေးစားမြတ်နိုး တန်ဖိုးထားသော ခံစားမှု ဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။

^၁ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၂ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၃ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၄ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

‘ငါ’ အသုံးပြု ဂယက်အနက် ထူးခြားမှု

ပုဂံခေတ် ကျောက်စာများတွင် ‘ငါ’ ဟူသော အသုံးကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးစွဲနေသည်။ ‘ငါ’သည် ရိုင်းပျသည့်သဘော၊ ရင်းနှီးသည့်သဘော အနက်ဆောင် ပါသည်။ ပုဂံခေတ် ကျောက်စာတို့တွင် ‘ငါ’ကို သာမန်နာမ်စားအနေနှင့် သုံးသော်လည်း ပြောဆိုသော စကားအဆက်အစပ်အရ ခံစားချက်မတူသော ဂယက်အနက် ထင်ဟပ် နေပါသည်။

ရာဇော်မာရ်ကျောက်စာ၌ပင်-

“**ဉ်ချွေဘုရားကား ငါသခင်အဖို့ အတို့ကျွန်ပြုသောတေး**”

ဟူသော ရေးထိုးရာတွင် — ငါသခင်(ခမည်းတော်)၏ ကုသိုလ်ရေးကို ခမည်းတော် ကိုယ်စား မိမိပြုပါကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ‘ငါသခင်အဖို့’ ဟူသော စကားရပ်သည် ရည်စားချက်ပါသည်။ လူမှုအခြေပြုအနက်ဖြစ်သော မင်းနှင့်ရာဇော်မာရ်၏ ဆက်ဆံရေးများ ထင်ဟပ်နေသည်။ ထိုအတွက် ခံစားမှုပြအနက်၊ လူမှုအခြေပြုအနက်တို့ပါသော ဂယက်အနက်များအဖြစ် ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

ထိုအပြင် ရာဇော်မာရ်ကျောက်စာ၌ ကျိန်စာရေးထို့မှုတွင်-

“**ငါသားလည်းကောင်း၊ ငါမြေးလည်းကောင်း၊ ငါခွေ့လည်းကောင်း၊ သူတစ်ထူးလည်းကောင်း ဉ်ဝါဘုရားအားလုံးခြုံသော ကျွန်အနိုင်စက် တေးမူမှုကား အရိုမေတ္တာယျဘုရားသခင် အဖူးရစေ**”

ဟူ၍ ရေးထိုးရာတွင်လည်း အလူ၍ရှင် ရာဇော်မာရ်မင်းသား၏ မည်သို့သော ဖျက်ဆီးသူကိုမျှ လက်မခံသော ခံစားမှု၊ မိမိအလူ၍ကို တန်ဖိုးထားမှ ဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ‘အရိုမေတ္တာယျဘုရားသခင် အဖူးရစေ’ ဟူ၍ နောင်ပွင့်မည့် ဘုရား မဖူးရစေရန် ကျွတ်တန်းမဝင်နိုင်စေရန် ဟူသော ဒေါသစိတ်ကလေးများလည်း ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ကုသိုလ်ရေးနှင့်ယျဉ်သော သောမန်သု ဒေါသဂယက်ကလေးများ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ဉ်ဝါကျတွင် ‘ငါသား၊ ငါမြေး၊ ငါခွေ့’ ဟူသော စကားအသုံးအနှစ်းတို့သည် ပိုင်ဆိုင်ခြင်းပြသော်လည်း အလူ၍ဖျက်ဆီးသူသည် ငါ၏သား၊ မြေး၊ အခွေဖြစ်ကာမူ ခွင့်မလွှတ်နိုင်ကြောင်း၊ အလူ၍အပေါ် လေးစား တန်ဖိုးထားသည် အထောက်အပံ့ပြုစေလိုသည်။ ‘ငါ’ ဟူသော စကားလုံးကလေးကလည်း

^၁ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၂ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

ဖျက်ဆီးသူမှန်လျင် မည်သူကိုမျ လက်မခံကြောင်း ခိုင်မာစေသော ဒွန်တဲ့နေသည် အနက်များ ပူးတဲ့နေသော ဂယက်အနက်အဖြစ် ရှုမြင်နိုင်ပါသည်။

ကြီးကဲမြင်မြတ်သူ ဘုရင်၊ မင်း၊ မိဖုရား၊ မင်းသား စသည်တို့ သေဆုံးသည်ကို ပုံတော်မူ ဟူ၍ သုံးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် နောင်အခါတွင် နတ်ရွာလား၊ နတ်ရွာစံသည် ပြောင်းလဲသုံးစွဲခဲ့သည်။ ရဟန်း၊ သံပာတို့ သေဆုံးသည်ကို ယခုအခါ ပုံတော်မူသည် ဟူ၍ သုံးစွဲကြသော လူမှုအခြေအနေပြအနက်များကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

မိဖုရားဖွားစောကျာက်စာတွင်-

“ငါလင်သခင်မင်းကြီး၊ ငါသားမင်းကြီး၊ ငါမြေးမင်းကြီး”^၁

ဟူ၍ ရေးထိုးထားသည်။ လင်၊ သား၊ မြေး မင်းသုံးပါးအပေါ် ဂုဏ်ယူလေးစားသော စိတ်သဘောကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ပြောသူ၏ စကားအသုံး အနှစ်းအဆက်အစပ်အရ မိမိနှင့်သက်ဆိုင်သော၊ ပိုင်ဆိုင်သော မင်းသုံးပါးအတွက် အားရကျုန်ပိစိတ် ဂုဏ်ယူသော ဂယက်အနက်ကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ငါအသုံးသည် မိဖုရားကြီး ‘ရာဇ်၊ မာနသံ’များထင်ဟပ်သောကြောင့် လူမှုအခြေအနေပြအနက်၊ ခံစားမှုအနက်များ ထင်ဟပ်နေသည်။

ကျွောမင်း မိထွေးတော်ကျားက်စာတွင်-

“ငါမိကား ငါမသီလိုက် ငါမထွေးမွေး၍ ငါကြီး၏
ငါမိထွေးလျှင် ငါမိတည်း”^၂

ဟူ၍ ရေးထိုးထားပါသည်။

ကျွောမင်းသည် မိထွေးကို မိခင်ရင်းသဘောထား၍ တုန်းပြန်ကျျေးဇူးဆပ်ပုံကို ဖော်ညွှန်းထားသော စကားအသုံးအနှစ်းများပင် ဖြစ်သည်။ ဤစကားအသုံးများလေ့လာကြည့်လျှင်-

‘ငါမိကိုကား ငါမသီလိုက်’ တွင် ‘ငါမိခင်ကိုကား’ ဟူ၍ အလေးပေးညွှန်းဆိုရေးဖွဲ့ထားသည်။ မိခင်ရင်းကို မတွေ့၊ မသီလိုက်ရသော သားတစ်ယောက်၏ ခံစားချက်ကို တွေ့ရပါသည်။ မိခင်ကို တွေ့ချင် သိချင်သော တမ်းတနေသော သားတစ်ယောက်၏ ကြောကွဲမှု ဂယက်အနက်ကို ထင်ရှားမြင်သာစေပါသည်။

^၁ ရေးဟောင်းမြန်မာကျားက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၂ ရေးဟောင်းမြန်မာကျားက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

သို့သော် ‘ငါမိတ္ထေးမွေး၍ ငါကြီး၏’ ဟူသော စကားအသုံးတွင် မိတ္ထေးက ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်၍ ကြီးပြင်းကာ ဘုရင်အဖြစ် စိုးစံနေထိုင်နိုင်သည်မှာ မိတ္ထေး၏ စေတနာ၊ မေတ္တာကို ဖော်ညွှန်းထားသည်။ မိတ္ထေးမွေး၍ ကြီးရခြင်း ဖြစ်သည်။ ငါဟူသော အသုံးသည် မိတ္ထေးကို မိမိဘဝကျွေးမှုးရှင်အဖြစ် လေးစားတန်ဖိုးထားသော မိမိဘဝကို ကျေနပ်အားရသော ဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။

‘ငါမိတ္ထေးလျှင် ငါမိတ္ထုံး’ ဟူသော စကားအသုံးအနှစ်နှင့် မခြား ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်သော မိတ္ထေးကို မိခင်ရင်းကဲ့သို့ သတ်မှတ်ကြောင်း ဖော်ညွှန်းထားသည်။ ကျွောမင်း၏ မိတ္ထေးအပေါ် ရှိသေလေးစားတန်ဖိုးထားသော အားကိုးသော မိတ္ထေး၏မေတ္တာကို လိုလားသော အရိပ်များ ထင်ဟပ်ကာ ဂယက် အနက် ထင်ရှားပေပါသည်။ ထို့ပြင် မိတ္ထေးတော် ဂါတမိကဲ့သို့ပင် ကျွောမင်း၏ မိတ္ထေးသည် မိခင်ရင်းနှင့်မခြား ကြင်နာစွာ စောင့်ရှောက်တတ်သော နှစ်လိုဖွယ် ခံစားမှုအနက်ကို ဂယက် ထင်ဟပ်နေပါသည်။

ကြံသိုင်းကြီးသမီးကျောက်စာတွင်-

“ငါသားလည်းမရှိ၊ ငါမွေးစားတန်သော သူလဲမရှိ
မရှိရကား မြတ်စွာဘုရားသို့င် ငါကိုယ်စားကျွေးရစ်စေသတေး”

ဟူ၍ ကြံသိုင်းကြီးသမီးကျောက်စာတွင် အလှူရှင်၏သဘောထားကို ဖော်ထုတ်ပြ ထားသည်။ အလှူရှင်သည် အမွေစားအမွေခံ သားသမီးမရှိ၍ သေလွန်ပြီးသောအခါ ပိုင်ဆိုင်သော စည်းစီမံတို့ကို ဘုရားအား လှူဒါန်းမည့်ကြောင်း ပြောဆိုသော စကား အသုံးအနှစ်နှင့်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

‘ငါသားလည်းမရှိ ငါမွေးစားတန်သောမရှိ’ ၂ ဟူသော အသုံးအနှစ်နှင့် အလှူရှင်သည် သားသမီးမရှိ မွေးစားထားသူလည်းမရှိ အမွေစားအမွေခံမည့်သူ မရှိကြောင်း ဖော်ပြထားရာ ငါဟူသော အသုံးအရ အလှူရှင်၏ အားကယ်စိတ်၊ ဝမ်းနည်းစိတ် ခံစားမှုဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။

ထို့ပြင် ‘ငါကိုယ်စား ကျွေးရစ်စေသတေး’ ဟူသော စကားအသုံးသည် အလှူရှင်သည် သေလွန်ပြီးသောအခါ အလှူဒါနပြုပေးမည့် သားသမီး ဆွဲပျီးမရှိ ကိုယ်တိုင်လည်း လှူခွင့်မရသောကြောင့် မိမိကိုယ်စား ပေးလှူခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားရာ ဤသို့ဖြစ်ရသည့် မိမိဘဝကို အားမရ မကျေနပ်စိတ် အရိပ်များ

^၁ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပုံမ)တွဲ

^၂ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပုံမ)တွဲ

ထင်ဟပ်နေသကဲ့သို့ ဘုရားကိုသာ ကိုးကွယ်ရာအစစ် ယုံကြည်အားကိုးသော ဘာသာရေးခံယူချက် အရိပ်များ ထင်ဟပ်နေပါသောကြောင့် ဂယက်အနက် အားကောင်းမှ ရှိပါသည်။

ရာကော်မာရ်ကျောက်စာတွင်-

“**ဤရွှေဘုရားကား ငါသခင်အဖို့ အတို့ကျွန်းပြုသောတေး ကျွန်းသုံးရွှေ အတို့ကျွန်းပြုသောမည်ကား ဤရွှေဘုရားအား အတို့ကျွန်းပေးသတေး”**

ဟူ၍ ရေးထိုးထားသည် ရာကော်မာရ်သည် ဖောင် ဘဝကူးကောင်းစေရန် ရည်ရွယ်၍ ရွှေဆင်းတုတစ်ဆူ သွန်းလုပ်လှုပါန်းခြင်း ဖြစ်သည်။ ဝေဒနာခံစားနေရသော ဓမည်းတော်မင်းကြီးကို ဤရွှေဘုရားကား ငါသခင် (ဓမည်းတော်)အဖို့ သွန်းလုပ် လှပါန်းကြောင်း မိမိအားပေးထားသော ကျွန်း(၃)ရွာကိုလည်း ဤရွှေဘုရားအား ပေးလှုပါကြောင်း လျောက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

‘ငါသခင်အဖို့ အတို့ကျွန်းပြုသောတေး’ ဟူသော စကားအသုံးအနှစ်းတွင် မိမိကျေးဇူးရှင် ဖောင်ကို လေးစားတန်ဖိုးထားသော လေးစားသော အနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ရာကော်မာရ်မင်းသား၏ ဖောင်ကို ရှိသလေးစားသော မိဘ ကျေးဇူးဆပ်လိုသည့် ဆန္ဒသဘောများ ဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ဘဝကူးကောင်းရေးကိုသာ ရည်ရွယ်၍ အမွန်မြှတ်ဆုံး အမှန်ကန်ဆုံးနည်းဖြင့် ကျေးဇူးဆပ်သော သားလိမ္မာအဖြစ် အရိပ်ထင်ဟပ်နေသည့် စကားအသုံးများ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကယက်အနက်ထင်ဟပ်မှုကြောင့် မြန်မာ့လူမှုဝန်းကျင်တွင် လိုက်နာကျင့်သုံး ရမည့်အချက်ကို မီးမောင်းထိုးပြသကဲ့သို့ ထင်ရှားလာစေပါသည်။

ကျွောမင်းမိထွေးတော်ကျောက်စာတွင်-

“**အီမ်လည်းငါနေ၏၊ ကျွန်းလည်းငါစေ၏ အီမ်ငါနေသော ထက်ကား သီတင်းပညာရှိသော သံယာနေသံ့ မြတ်၏ ဟူ၍ ငါကြံမိရကား”**

^၁ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၂ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

ဟူ၍ ရေးထိုးထားသည်။ ကျစွာမင်းသည် မိတ္ထေးတော်ကို အီမဲ၊ ကျန်၊ လယ်တို့ကို
ပေးသည်။ မိတ္ထေးတော်သည် ရဟန်းသံယာတို့ကို ပြန်လည်လူ။ဒါန်းကြောင်း ရေးထိုး
ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကျောက်စာပါ စကားအသုံးအနှစ်း အဆက်အစပ်အရ
ကျစွာမင်းပေးသည်ကို ရယူပြီးကြောင်း သို့သော ငါနေသောအိမ်ကို ကျောင်းအဖြစ်
လူ။ဒါန်းလိုသည်။ မိမိနေခြင်းထက် မြင့်မြတ်သော ရဟန်းသံယာများနေခြင်း
(သီတင်းသုံးခြင်း)က ပိုမိုမြတ်သည်ဟု ဆင်ခြင်မိသည်။ ‘ငါ’သည် သံယာနှင့် ဂုဏ်မတူ
ခြားနားသည် ဟူသော ခံစားမှုပြအနက်ထင်သည်။ ဂုဏ်မတူကြောင်း နှင့်ယဉ်ပြသည့်
ခံစားချက်ကို တွေ့ရသည်။ သာသနာတော် တိုးတက်စေလိုသည်။ တိုးတက်အောင်
ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည် ရဟန်းသံယာတို့ကို မိမိထက် ပို၍တန်ဖိုးကြီးသူကို ပေးလှု။
လိုသည်။ သီတင်းသုံးစေချင်သဖြင့် မိမိနှင့်မသင့်တင့် ဟူသော သဘောနှင့်ချု
ပြောဆိုခြင်း ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုစကားစုတွင် ‘ငါ’ ဟူသော
စကားလုံးသည် ကိုယ်ပိုင်အတွေး၊ ကြံစည်မှုသက်သက်သာ ဖြစ်သည်။ ဤ ‘ငါ’
အသုံးတွင် မာန်မာန မပါခြင်း၊ ကောင်းသည့် စိတ်စေတနာကို ထင်ရှားစေသည့်
ကယ်ကိုအနက် ထင်ဟပ်နေပါသည်။

သိယ်သူသမီးကျောက်စာတွင်-

“**“କିଲନ୍ୟଃ ରତ୍ନଗଂକ୍ରିଃଦେଵା ମରୋଦୁଷ୍ଟରତତର୍ଯ୍ୟଦେଵା”**

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားရာ အလျှောင်၏ နှီးညံသိမ်မွေ့မှုကို သီလစင်ကြယ်မှု ဟူသော ကယက်အနက်ကို တွေ့ရသည်။ ညွှန်းဆိုစကားအရ ကောင်းမွန်သော အကျင့်သီလကို ‘ငါ’၏ကိုယ်တွင် ကိန်းအောင်းရှင်သန်နေရန် သတိပြုနေထိုင်သွားရမည် ဟူသော သဘောကယက်အနက် ထင်ဟပ်နေပါသည်။ မိမိကိုယ်တိုင် ကျင့်ကြအားထုတ်မည် ဟူသော အလေးအနက်ပြုလိုသည်။ ဆန္ဒကယက်အနက်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထိုကြောင့် ‘ငါ’အသုံးသည် အသုံးတွင်သော အသုံးအများဆုံးသော စကားလုံးဖြစ်ပါသည်။ ‘ပါ’အသုံးသည် ထူးခြားလုပါသည်။ ရိုင်းသည်လည်း မဟုတ်။ ယဉ်သည်လည်း မဟုတ်၊ ပြောဆိုသူ အခြေအနေ အဆက်အစပ် စကားအသုံးအနှစ်းအဆက်စပ်တို့ပေါ် မူတည်၍ ရင်းနှီးမှု ခိုင်မာမှု ရဲရဲ့မှုစသည့် တွဲဖက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေသောကြောင့် ‘ငါ’စကားလုံးနောက်ကွယ်တွင် ထင်ဟပ်နေသော ဂယက် အနက်များမှာ အမြိုးမြိုး အထွေထွေ သက်ဝင်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၁။ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပဋိမ)တွဲ

ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေသာ စကားခုများ

စကားလုံးများတွင် ဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေသကဲ့သို့ စကားစုများတွင် ဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေကြောင်း ပုဂံကျောက်စာလာ စကားစုအချို့တွင် တွေ့မြင်နေရပါသည်။ ပေါ်တော်မူဘုရားကျောက်စာ၊ ရာဇဗုမာရ်ကျောက်စာ၊ တောင်ရှိနှင့် ဘုရား၊ ကြံသိုင်းကြီးသမီးကျောက်စာ၊ ညောင်ရမ်းကြီးသမီးကျောက်စာ၊ သိပ်သူ့သမီးကျောက်စာ၊ မိဖုရားဖွားစောကျောက်စာ၊ ကျွွာမင်းမိထွေးတော်ကျောက်စာတို့တွင် အထင်အရှား တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ပေါ်တော်မူဘုရားကျောက်စာတွင်–

“တစ်နှစ်မခြားတံခွန်ထီးပူဇော်၏”

“နေ့ရက်မခြားသီတင်းသုံး၏”^၁

ရေးထိုးဖော်ပြထားသော စကားစုများတွင် အလူ၍ရှင်၏ ဝတ္ထာရားမပျက်ခဲ့သော ကုသိုလ်ရေးကို ဂုဏ်ယူသော ခံစားမူများ ထင်ဟပ်နေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ဤတွင် ‘မခြား’ ဟူသော အသုံးသည် အကြားမလပ်ရှိနေခြင်း၊ ဖြစ်နေခြင်းသောကို ဆောင်လေသည်။ ပုဂံသားမြန်မာတို့၏ ဒါနာ၊ သီလ ထက်သန်ပုံကို ပို့ချုပ်ပေါ်လွင်လာ ဖော်သည်။ စကားစုဝင် ကျဉ်စကားလုံးများသည် မူလအနက်သဘောသာ ထင်သည်။ ‘မခြား’ ဟူသော စကားအသုံးကြောင့် ဒါနာ၊ သီလတို့၏ မြှမြိုခြင်းသော၊ ခိုင်မြိုခြင်းသောကိုလည်း ပိုမိုပေါ်လွင်ဖော်သည်။ ‘မခြား’ ဟူသော စကားလုံးလေးကား စကားစုတစ်ရပ်လုံး၏ ဂုဏ်ရည်ပြဆိုနိုင်မှာ၊ ခံစားချက်ကိုဖော်ပြနိုင်မှာ ဟူသော အနက်များကို ထင်ဟပ်စေကာ ဂယက်အနက်ထင်နေသော စကားစုများအဖြစ် နားလည်ရပါသည်။

ရာဇဗုမာရ်ကျောက်စာတွင်လည်း–

“မင်းမိမိကို မွေးသောကျေးဇူးကိုအောက်မေ့ရကား”

“မင်းနှစ်လိုရကား”

“မင်းရော့သွန်း၏”^၂

ဟူသော စကားအသုံးများသည် ခံစားမှုပြအနက်များ ယုံးတွဲနေသော ဂယက်အနက်ထင် စကားစုများဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ‘အောက်မေ့’တွင် ကျေးဇူးတရားကို

^၁ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^၂ ရေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

သိနားလည်ခြင်း၊ သိတတ်ခြင်း ဟူသော ဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ‘နှစ်လို’ ဟူသော စကားရပ်တွင်လည်း နှစ်သက်သည်၊ ကျေနပ်သည်၊ ဝမ်းမြောက်သည် ဟူသော ခံစားမှုပြ ဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေသည့်အတွက် ခံစားမှုကို ဖော်ပြ နိုင်သော ဂယက်အနက်အဖြစ် ဉာဏ်းဆိုနိုင်ပါသည်။

တောင်ရူနီဘုရားကျောက်စာတွင်လည်း-

“ပွဲခိုက်တူရုံမည်သော စည်ငြင်းဖြင့် နှီးထသောစည်းစိမ်ကို လိုရကား”

“မွတ်သိပ်သောဆင်းရဲကို မလိုရကား”

“ရမ္မက်ကျေန်အဖြစ်မှ တော်လှန်လိုရကား”

ဟူသော ရေးထိုးမှုများကို တွေ့ရပါသည်။ ဤစကားစုများတွင် ‘-လိုရကား’၊ ‘-မလိုရကား’ ဟူသော စကားလုံးတို့တွင် အလှူရှင်၏ လိုသောဆန္ဒဗျားကို အထင် အရှား တွေ့မြင်နေရပါသည်။ ခံစားချက်များ ထင်ဟပ်နေသော ဂယက်အနက် ထင်လာစေသည့် စကားစုများ ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဖန် ‘စည်ငြင်းဖြင့် နှီးထသောစည်းစိမ်’ဟု ဖော်ပြရာတွင်လည်း စည်းစိမ်ကို အဆန်းတကျယ် ခံစားလိုသော အလှူရှင်၏ စိတ်ခံစားမှုလည်း ထင်ဟပ်နေသည်။ ထို့အတွက် ဂယက်အနက်ထင်စေသော စကားစုအဖြစ် ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။ ‘တော်လှန်’သည် ဟူသော စကားရပ်သည်လည်း တဗျာရမ္မက်ကို စက်ဆုပ်ချုပ်ရှုံးရှုံး၍ ကင်းလွတ်လိုသည်။ မကြံ့ခံလို မခံစားလိုသောစသည့် ခံစားမှုတို့ကို ဖော်ကျူးနိုင်၍ ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေသော စကားစုဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

သိပ်သူ့သမီးကျောက်စာတွင်-

အချင်းအချင်း အမျက်အကြု တစ္ဆေးမရှိ ချစ်သောမျက်စီဖြင့် ရှုကြည့်ကြ ကုန်၏။ သိပ်သူ့သမီးသည် နှုန်းတော်အတွင်းရှိ မိဖုရား မောင်းမမိသံအားလုံး အမျက်ရန်လိုခြင်း မရှိရန် မေတ္တာထားကြရန် အမြော်အမြင်ကြီးစွာ ရေးထိုးထားသည်။ မေတ္တာတရားထား၍ ချစ်သောမျက်စီဖြင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး နားလည်ကြည့်ရှုလျှင် အရာရာ ဌီမံးချမ်းသာယာမည် ဟူသော အမိပို့ယ်ကို ဖော်ကျူးပြသည့် စကား အသုံးအနှစ်းကောင်းလေးများပင် ဖြစ်ပါသည်။ အမျက်ဒေါသ ရန်လိုခြင်း မရှိအောင် နေထိုင်ကြရမည်ဟူသော ခံစားမှုအနက် ထင်ဟပ်နေပါသည်။ မေတ္တာတရားနှင့် ဆက်ဆံကြပါလျှင် ကြည်နှုံးချမ်းမြောခြင်း၊ အေးချမ်းသာယာခြင်းများကို ခံစားကြ

° ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပုဒ်မ)တဲ့

ရမည်။ ငြိမ်းချမ်းမှုကို လိုလားသော စေတနာခံစားမှုပြ ဂယက်အန်က် ထင်ဟပ် နေသည့် စကားသုံးအသုံးအနှစ်းများ ဖြစ်ပါသည်။

သက္ကရာဇ် ၆၂၈ ခုနှစ်တွင် ရေးထိုးသော သိယ်သူသမီးကျောက်စာတွင် အလှုပြင် သိယ်သူသမီးသည် နိဗ္ဗာန်ဆုတောင်းပုံမှာ ‘ဖြစ်သော ဆင်းရဲ၊ အိုမင်းသော ဆင်းရဲ၊ သေသေ ဆင်းရဲ၊ မချစ်သောသူနှင့် အတူတက္ကနေရသော ဆင်းရဲ၊ ချစ်သောသူနှင့် ကျွေကွင်းရသော ဆင်းရဲ၊ လို၍မရသော ဆင်းရဲ၊ ဤသို့ အတိုင်းမသိသော ဆင်းရဲတို့သည် နှိပ်စက်သော ခန္ဓာကိုစွန်းထားခဲ့၍ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းကင်းသော ချမ်းသာစွာသော မြတ်နိဗ္ဗာန်ကိုလျှင် ငါလိုသတည်း’ ဟူ၍ ရေးထိုးထားသည်။ သိယ်သူသမီး၏ ဆုတောင်းသော စကားအသုံးအနှစ်းကိုကြည့်လျှင် မြတ်စွာဘုရားဟောကြားခဲ့သည့် ဓမ္မစကြာတရားတော်မှ အတိပိဋက္ခက္ခာ၊ ရရာပိဋက္ခက္ခာ၊ ယျာမိပိဋက္ခက္ခာ၊ မရဏာပိဋက္ခာ ဆိုသည့် သံသရာကျင်လည်နေသမျှ ခန္ဓာကိုယ်၏ ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်း သဘောတရားကို ဖော်ထုတ်ပြထားသော စကားအသုံးအနှစ်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ လေးနှင်းကျယ်ပြန့်လှသော ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို ပါ့၍မှန်သုယ် မြန်မာမှုပြု ရေးထိုးထားပါသည်။ သံသရာကျင်လည်နေသရွှေ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် ဒုက္ခဆင်းရဲ အပေါင်းနှင့် တပ်မက်တွယ်စရာမရှိကြောင်း တရားသဘောကို နားလည်လွယ်အောင် သုံးနှစ်းရေးထိုးထားပါသည်။ ဖြစ်သောဆင်းရဲ၊ အိုသောဆင်းရဲ၊ သေသေသာဆင်းရဲ စသည့် ဒုက္ခတို့ကို ကြောက်လန့်မိစေသကဲ့ မချစ်သောသူနှင့် နေရသောဆင်းရဲ၊ ချစ်သောသူနှင့် ကျွေကွင်းရသောဆင်းရဲ မကြံခုံလိုပေ။ သို့ဖြစ်၍ ဤစကားလုံး အဆက်အစပ်များတွင် သံသရာကျင်လည်ရမည်ကို ကြောက်ရှုံးစိတ်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခများကို မလိုလားသော ခံစားမှုအတွေးများ ထင်ဟပ်နေသော စကားအသုံးအနှစ်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင်-

“ငါလည်းရမွှေက်ကြီးသော၊ မရောင့်ရဲတတ်သော၊ အမျက်ကြီးသော၊ သူတစ်ပါးကို ညွှန်းဆဲတတ်သော၊ ပညာမရှိသော၊ မိုက်သော၊ ဝန်တိသော၊ အပေးအကမ်းမရှိသော၊ သစ္စာမရှိသော၊ ပျက်တတ်သော၊ မူးလေ့သော၊ အောက်မေ့တသကင်းသော မဖြစ်မှ၍ ရမွှေက်နည်းသော၊ ရောင့်ရဲလွယ်သော၊ အမျက်နည်းသော၊ သနားတတ်သော၊ ပညာရှိသော၊ အကြောင်းကိုသိတတ်သော၊ ဝန်မတိသော၊

အပေးအကမ်းရှိသော၊ သစ္စာရှိသော၊ မပျက်တတ်သော၊ မမွေလျှောသော၊
အောက်မွေတသရှိသောသူ ဖြစ်လိုကြောင်း”^{၁၁}

ဟူ၍ ရေးထိုးထားသည်။ အထက်ပါ စကားအသုံးအနှစ်နှင့် အဆက်အစပ်ကို ကြည့်လျှင် ရမွှေက်၊ အမျက်၊ ပညာ၊ ဝန်တို့၊ သစ္စာ စသည်တို့သည် ဂယက်အနက် မထင်ပါ။ ထိုစကားလုံးကို အကြောင်းပြ၍ ညွှန်းဆိုသော ဖြစ်လို့၊ မဖြစ်လို့ ဟူသော စကားလုံး တို့တွင် ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေပါသည်။ မကောင်းသော အရာအားလုံးကို လက်မခံလို့၊ မရှိလို့ ကောင်းသောအရာတို့ကိုသာ လက်ခံလို့၊ ရှိလို့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ‘ဖြစ်လို့’ ‘မဖြစ်လို့ခြင်း’ဟူသော အလှုရှင်၏ဆန္ဒကို ထုတ်ဖော်ပြသော ခံစားချက် အနက်များကြောင့် အလှုရှင်သည် ရမွှေက်ကြီး၊ အမျက်ကြီးခြင်း၊ ညျဉ်းဆဲတတ်ခြင်း၊ ပညာမရှိခြင်း၊ မိုက်မခြင်း၊ သစ္စာမရှိခြင်း စသည်တို့ကို စက်ဆုပ်ရှုရှုခြင်း ဟူသော ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေပါသည်။

ညောင်ရမ်းကြီးသမီးကျောက်စာတွင်-

“သခင်ကက်သူကား အမိမျိုး၊ အဖမျိုး (၇)ဆက် ကဲ့ရဲ့ရာမရှိ
မြတ်စွာသောအမျိုးတည်း”^{၁၂}

ဟူ၍ ရေးထိုးထားသည်။

ကက်သူ၏ အမိမျိုး၊ အဖမျိုး၊ မျိုးရိုး(၇)ဆက်တိုင်အောင် ကဲ့ရဲ့ပြုစွဲတင်မှု
တစ်စုံတစ်ရာမရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ အမျိုးဂုဏ် အမျိုးအနွယ် မြင့်မြတ်ပုံကို
ပေါ်လွင်စေသည့် စကားအသုံးအနှစ်နှင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ အလှုရှင်၏ အမျိုးဂုဏ်ရည်
တန်ဖိုးထားမှု၊ သူတစ်ပါး၏ အပြစ်တင်မှု မရှိရအောင် ကိုယ်ကျင့်သီလစင်ကြယ်အောင်
ထိန်းသိမ်းနေထိုင်သူဖြစ်ကြောင်း ဂယက်အနက်ထင်ဟပ်နေသည့် စကားအသုံးများပင်
ဖြစ်ပါသည်။

ညောင်ရမ်းကြီးသမီးကျောက်စာတွင်-

“မိမိအသက်နှင့်တူသော၊ မျက်စွေမျက်ဆန်နှင့်တူသော
မိမိချစ်စွာသောလင်၊ အတို့သခင် ကက်သူ ပုံတော်မူခဲ့ရကာ”

ဟူ၍ ရေးထိုးထားသည်။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး၏ ငင်ပွန်းအပေါ်ထားရှိသည့် ချစ်ခြင်း
မေတ္တာကို တင်စားရေးဖွဲ့ထားသည်။

^{၁၁} ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

^{၁၂} ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ။ (ပွဲမ)တဲ့

ဤစကားအသုံးအနှစ်းသည် ခင်ပွန်းအပေါ်ထားရှိသည့် မေတ္တာအတိမ်အနက်ကို ခံစားသိရှိစေသော အသုံးကောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ‘မိမိအသက်နှင့်တူသော’ ‘မျက်စာနှင့်တူသော’ ဟူ၍ ‘မိမိချစ်စွာသောလင်’ ဟူ၍ ဖော်ပြထားရာ ခန္ဓာကိုယ်တွင် အမိကအစိတ်အပိုင်းများနှင့် တင်စားရေးစွဲထားသည့်မှာ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းလှပါသည်။ ခင်ပွန်းအပေါ်ထားသည့် နေ့ဗုံးမယားတစ်ဦး၏ မေတ္တာတရားသည် ကြည့်နှုံးနှစ်သက်မှုကို ခံစားရရှိသော ဂယက်တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။

အသက်နှင့်တူသော မျက်စာနှင့်တူသော ချစ်လှစွာသောလင် ဟူသော အသုံးများသည် ခင်ပွန်းအပေါ်ထားရှိသော နေ့ဗုံးတစ်ယောက် မြတ်နှီးလေးစားမှု ခံစားမှုအနက်များ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ထိုခံစားမှုအနက်ကြောင့် ရေးမြန်မာအမျိုးသမီး၏ မေတ္တာတရား၊ သစ္စာတရား၊ ကိုယ်ကျင့်တရား လေးစားဖွယ်ကောင်းသော ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများတွင် တွေ့ရသော စကားအသုံးအနှစ်း အဆက်အစပ်တို့ကြောင့် ခံစားမှုအနက်များ ထင်ရှားလေးနက်စေကာ ဂယက်အနက် ပို၍အားကောင်းလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ခြုံးသုံးသပ်ချက်

ရေးမြန်မာကြီးများသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုကာ အလှုဗုမှတ်တမ်းတင် ကျောက်စာများ ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ထိုကျောက်စာအရေးအသားတို့ရှိ စကားလုံး များတွင် ဂယက်အနက်ထင်ဟပ်မှုရှိသကဲ့သို့ စကားအသုံးအနှစ်း အဆက်အစပ် အရလည်း ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်မှုကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ အလှုဗုရှင်တို့သည် မိမိတို့ ညွှန်းဆိုလိုသော အလှုဗုပစ္စည်း၊ အလှုဗုပြုပုံ၊ ဆုတောင်း၊ ကျိုန်စာ၊ အလှုဗုပြုရသည့် ရည်ရွယ်ချက် ရည်မှန်းချက်တို့တွင် အလှုဗုရှင်တို့၏ ဘာသာရေးဆယ့်ချက်၊ ဂုဏ်ရည်ပြ အနက်များကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထိုပြင် အလှုဗုမှတ်တမ်းတင်ကျောက်စာ စကား အသုံးအနှစ်း အဆက်စပ်တို့ကြောင့် ဖော်ပြသုံးစွဲထားသော စကားတို့နောက်ကွယ်မှာ ထင်ဟပ်နေသော လူမှုဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ ခံစားချက် အတွေးအမြင်တို့သည် ဂယက်ရှိက်သကဲ့သို့ ထင်ဟပ်နေမှုများလည်း ရှိပါသည်။ ပြောသူ၊ ညွှန်းဆိုသူတို့၏ နှုံးညံးသောစိတ်၊ အားကယ်သောစိတ်၊ တမ်းတသောစိတ်တို့သည် စကားလုံးတို့၏ နောက်တွင် ယဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်နေသည်ကိုလည်း တွေ့မြင်ခံစားမိစေပါသည်။

‘ငါ’ အသုံးသည် နေ့စဉ်ပြောစကားတွင် အသက်အရွယ်မရွေး၊ အဆင့်အတန်း မရွေး၊ လူမျိုးဘာသာမရွေး ပြောဆိုသော ပြောသူနာမ်စား ဖြစ်ပါသည်။ စကားပြောသူ

မုန်သမျှ တွင်ကျယ်စွာသုံးသော အသုံးတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ‘ငါ’သည် ရင်နီးကျမ်းဝင်မှု၊ မာန်မာနခက်ထန်မှု၊ မောက်မာမှု ဟူသော အနက် ထင်ဟပ်နေသည်ဟု၍ သက်မှတ်လေ့ ရှိကြပါသည်။ သို့သော် ပြောသူ၊ နာသူတို့၏ အကြောင်းအရာ စကားအဆက်အစပ်အရ ‘ငါ’၏နောက်ကွယ်တွင် ဂုဏ်ယူဟန်၊ အားရဟန်၊ မာန်ဝင့်ဟန်၊ ကျေနပ်ဟန်၊ အားငယ်ဟန်၊ ဝမ်းနည်းဟန် စသည့် ကယက်အနက် အမျိုးမျိုးထင်နေကြောင်းကို ကျောက်စာစကားအသုံးအနှစ်း အဆက်အစပ် တို့ကြောင့် လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ နေ့စဉ်သုံးစကားများတွင်လည်း ငါနှယ်နော်၊ ငါနှုန်း၊ ငါကွာ၊ ငါတော့၊ ငါပဲ၊ ငါလောက်၊ ငါသာ ဟု၍ အခြေအနေ အဆက်အစပ် အရ တွင်ကျယ်စွာ သုံးကြပါသည်။ ဤတွင် ‘ငါ’ စကားလုံး၏နောက်ကွယ်တွင် ထင်ဟပ်နေသော ကယက်အနက်အရ ‘ငါ’ စကား၏တန်ဖိုးသည်လည်း အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသွားနိုင်ပါသည်။

လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ခံစားချက်ကွဲပြားလျှင် ကွဲပြားစေ ပါသည်။ စကားသုံးသော အခြေအနေ အဆက်အစပ်ကိုလိုက်၍ ကယက်အနက်လည်း ပြောင်းလဲနေသည်။ ဘာသာစကားအသုံးပြုသူတို့သည်လည်း မိမိတို့အတွေးအခေါ် အယူအဆ ခံစားချက်တို့အရ ရွှေးချယ်အသုံးပြုကြခင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ခံစားချက်ကိုလိုက်၍ အနက်အမျိုးမျိုး ထင်ဟပ်နိုင်ပါသည်။

ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများမှ စကားလုံး၊ စကားအသုံးအနှစ်း အဆက်အစပ် တို့သည် အနက်အပိုပှယ်ကို လေ့လာကြည့်သော သာမန်အပြောင်မျိုးဖြင့်သာ မဟုတ်ဘဲ အတ္ထားရှုရောင့်မှ လေ့လာဆန်းစစ်ကြည့်နိုင်ပါသည်။ သို့မှာသာ ပို၍တိကျသော အနက်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ လက်တွေ့အတ္ထားရှုနယ်ပယ် အကျိုးပြု စေပါသည်။

နိဂုံး

ပုဂံကျောက်စာများတွင် တွေ့ရသော ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေသော စကားလုံးများကို လေ့လာဆန်းစစ်မှုအရ ဘာသာစကားတွင် အနက်အဓိပ္ပာယ် အခန်းကဏ္ဍာသည် များစွာအရေးပါလျပါသည်။ ဂယက်အနက်သည် အဘိဓာန်အနက် ကဲ့သို့ တည်ပြုမှုမရှိဘဲ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ခံစားမှု၊ အတွေးအခြား၊ ဂုဏ်အရည်အချင်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ခလေ့ထုံးစံ၊ လူမှုဝန်းကျင် အရှိန်အဝါများ ထင်ဟပ်လျက် ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာဘာသာစကားသော်လည်းကောင်း၊ မြန်မာစာပေသော်လည်းကောင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ဆိုင်ရာကို လေ့လာရှုံး အနက်ဂယက်သည် အရေးပါသော အနက် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးခာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်(စန့်ဖြူ)။ (၂၀၀၄)။ အတွေ့ဖော်နိဒါန်း။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်။
 မြန်မာအဘိဓာန်။ (၁၉၉၁)။ မြန်မာစာအဖွဲ့။ ရန်ကုန်၊ ဖိုတို့လစ်သို့ပုံနှိပ်တိုက်။
 ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ ပဋိမတွဲ၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနပြီးစီးဌာန။